

FOGLALAT: Magyarország és Erdély főhg-nádor megérkezte; helytartósági intézvény a megürült papi hivatalok ügyében; Milos hg, Szebira volt fejdelme Pesten; budapesti énekiskola; rendtelenség a budapesti hajóhid megnyitása körül; *Gömör megye:* aratás, és nyomtatási rész meghatározása, arányossági pör a' esetneki közbirtokosak ellen, fenyítörvényszéki adat, a' „Kelet népe”, 'sa't.; *Esztergom megye:* Libay remek ezüstműve megvételre ajánlatik, panasz az esztergom-városi borvám ellen, Nána helységben marhadög, Pakh árvainak ügye, és orgyilkosának büntetése, husárszabás; 'sa't.; iskolai próbatétek Lőcsén; Arad jelen állása és jövődjö; fölvilágosítás a' sárospataki főiskola ügyében; ipar-'s tözségügy: vaczi gyapjuvásári eredmény, nagy bukások, iparvállalatok keletesökkenése, ausztriai új statuskölesön sirocco Pesten; 'sa't.) Spanyolország (alhuccmasi zendülés; kormányhatározatok; 'sa't.) Anglia (választási eredmény; a' toryk részire eddig nagy többség nyilatkozik, izgatási ármányok és eselszövények; 'sa't. Franciaország (Garnier - Pagésnak emlék készül; 'sa't.) Schweiz. Külföldi elegyhir. —

Magyarország és Erdély.

Főhg-Nádorunk ő cs. kir. fens. f. hó 16kán délutáni 4/2 óraker kivánt jóllétben megérkezett egy hónapos utjából.

(A' H. tanács intézvénye a' megürült papi hivatalok ügyében.) A' nm. H. tanács f. e. apr. 21ki üléséből Magyarország és a' hozzácsatolt részek minden püspökeihez intézvényt küldött, melyben hivatkozván a' f. é. február 16kán megállapított szabályra, a' megürült egyházi hivatalok kihirdetésére nézve ő fels. jóváhagyta szerint határozta: „hogy az olly megürült javadalmak (Beneficiumok) melyek a' kamr.'s politikai alapítványi jószágokban legfelsőbb k. adományozásra nézve a' h. tan. m. kir. udv. kamra, udv. hadi tanács, bányász-kamara, sz. kir. városok 's más közönségek kegyuraságuk (pártfogóságuk) alá tartoznak, mihelyt az illető egyházmegyei hivatalnak tudomására jutnak, az egyházmegyében haladék nélkül hirdettessenek ki, 's azoknak, kik tekintetbe vévén milly tulajdonságokkal kell birniok a' folyamodóknak, azon megürült javadalom elnyeréseért folyamodni akarnának, a' hirdetés keltétől számitandó hat héti határidő adassék.” —

(Milos hg Pesten.) Obrenovics Milos, Szerbia volt fejdelme, f. hó 16kán gőzhajón Pestre érkezvén, Sina b. nagyhidutezai házában szállott meg, hol még azon este huzamosb időig mulatott az erkélyen 's így a' nagyszámu csoportozók kíváncsisága kielégült, melly pillanatról pillanatra növekedett, mert mindenki látni ohajtja e' nevezetes férfit, ki egyszerű pásztorbul megmentője lett honának a' török igtól, 's utóbb böles törvényhozás által is szaporitá érdemeit, ámbár művelődésre ifjúságában semmi alkalma nem volt. Ritka 's éles természeti ész, párosulva hatalmas testi erővel, a' szerbek műveltebbéi és műveletlenei fölött egyenlő elsőséget vittak ki neki, 's hol szeretet és méltánylat nem segíthet elő terveit, ott tulnyomó erejétől rettegés mindenkor biztosítá neki a' diadalt. Milos most 61 éves, 's olly férfias erővel bír, hogy 50nél idősbnek alig tarthatni őt. Szemeinek élénk tüze világosan mutatja, hogy a' dús tényerő még koránsem hamvadtel keblében, 's hogy Szerbia olly kincsét vesztett benne, melly nem olly hamar leend kipótolva. Harecias szellemének híre sokat azon tévhitre vezérle, hogy benne durva kényurat fog látni; de ezek csalatkoznak, mert Milos hg művelt nyájás társalgó, és hölgyek körül is kellemes tud lenni, 's olly alkalmat ő épen nem szokott kerülni. 17ikén nádorunk ő fenségénél tisztelgő látogatást tevén, este nemzeti színházunkat tünteté ki jelenlétivel, teljes díszruhában, számos ragyogó rendjellel ékesítve. A' közönség hihetőleg nem tudta kiletét, különben, mint egykori jó szomszéd fejedelmet, tpszal üdvözöltte volna. Másnap Bécs felé folytatá utját, hol többi közt intézkedni kíván az iránt, hogy hazánkban megtelepülhessen, melly szándékában, mint mondják, több havasalföldi gazdag bojár is osztozik. Ha szándék-jok létesülend, ugy több millió jutand hazánkba, mi az országnak nem csekély hasznót fog hajtani. —

Énekiskola A' pestbudai hangászegyesület igazgatása alatti nyilvános énekiskola (Pesten, granátos utca, 405. szám alatti Hoffmann házban) f. e. jul. 3 tíg ismét vétetnek — föl növendékek. Ez iskolában mindkét nemű ifjúság, egymástól elkülönözve, olly órák közben, melyek a' szokott tudományos tanulmányok idejével össze nem ütözknek, szabályszerinti éneklésre magyar és német nyelven tanítatik, és pedig a' szegények ingyen, tehetszülék gyermekei pedig félévenként *hal* ezüst forint iskoladij előre fizetése mellett. Kik tehát ez intézetben oktatást nyerai kívánnak, f. e. jul. 25 — 31ig, reggel 8 — 9, délután 2 — 3 óra közt jelenthetik szándékukat énekiskolaigazgató Mátray Gábornál (Pest halpiacz, 56 sz. a. Dencs-ház tső emeletben); ki őket értesítendi az idő és helyről, midőn és hol az e' végre különösen kinevezett biztosság által a' tanítványok idomai megvizsgálása előleg történni fog. A' pestbudai hangászegyesület igazgató választmányá.

Mint rendnek barátja 's a' rendtelenség és visszaélések elszánt ellensége, következőt érintetlenül nem hagyhatok. Jun. 30kán történt, hogy fontos családi ügyben Budát elhagyandó, reggeli 4 óraker „Zrinyi” gőzösre, a' 4/2kor lefelé indulóra, szállani szándékoztam. Sietve elhagytam lakásomat, gyorsan folytatam utamat 's a' hajóhidra érvén lélekzakadva felén túlhaladok (mert a' gőzhajón a' másodikat is elharangozták már) 's ime a' hid nyitva áll 's elvált részei közt a' hatalmas Duna meresztireám tátongó mélységét. A' kiltűzött, sarkaló határidőre okvetetlenül rendeltetésem helyén kellelennem, törvényességet, özevgyet és mást védendő, kikkel a' sors szorosban egybekapcsolt és a' tölem néhány lépésre álló gőzös indulóban 's a' hid egyetlenegy alkalmasinü üres hajó miatt nyiltan! kiki képzelteti érzelmeimet, kiki tantalusi helyzetemet. — Gyorsabban mozgott ereimben a' vér, néhány szóra fakadtam 's midőn több utazóval együtt a' hidászoknak szemökre lobbantók, hogy a' gőzös e' pillanatban mindnyájunkat itt hagyand, egy azt felelé: „was geht mich das an.“ — A' véletlen ugy akarta, hogy épen külföldiek is, többi közt egy francia, e' balesetben részt vegyenek. Hogy minő szókra fakadtanak, minő fogalmat vittének magokkal a' magyarhoni rendről, mindenki elgondolhatja. Némi hangosb szóváltások és expostulatiók után, egy tuloldali csolnak mozdult 's

bennünket belebocsátokoztakat a' hid álló részéhez szállított, mellyre egy roszhágcsón felmászva csakugyan sikerült, a' 3dik jeladás előtt, miután scyllán és charybdisen szerencsésen átaltestünk, a' gőzösre érnünk. En legesekélyebb tagja vagyok a' polgári társaságnak 's mi utazók és nem utazók csak vagy 15. valánk. De hány jöhet szinte olly fatalis dilemmába, kit még több, még sürgetősb, még fontosb dolgok sarkanytyúznak! — Polgártársim nevében illően megkérem tehát az illető sz. kir. városok t. magistratusit: ne engedjék a' kidat soha kinyitlatni, mielőtt a' gőzösek utnak indulnak. Gindly Rudolf több t. u. vmegye táblabirája.

© Gömörben jul. 12. Mult héten tartott közgyűlésünk folytatában legérdekesb volt az aratási és nyomtatási rész meghatározása feletti vitakozás. Ugyanis tanácskozás alá terjesztetvén e' tárgy, indítványoztatott: hogy e' megye szellemében, melly minden czéh 's egyedáruság ellen, (a' szellemi ellen is?) a' limitatio e' neme, mint természet és jog elleni, 's felül rá haszontalan is, töröltessék el. Számtalan ok hozatott fel az indítvány támogatásaul, és sok mondatot ellene, 's váratlan fordulást vévén a' tanácskozás, végzésé lön: hogy a' megye ezentulis — még pedig csupán a' földbirtokos önkénye korlátozásaul — meg fogja ezentulis az aratási, nyomtatási 's cséplési részt határozni, melly limitatio azonban a' népre nem, csak a' földbirtokosra nézve lesz kényszerítő! t. i. minimumnak fog az tekintetni, mellynél kevesebbet a' földbirtokos munkásinak nem adhat, de mellyért a' munkás dolgozni nem tartozik 's a' határozat olly értelemben kihirdettetni rendeltetett. Mi minden megjegyzéstől tartózkodva, a' véleményt az olvasóra bizzuk. — Hadi főpénztárnokunk jelentést tevén: mikép a' hadi - adó befizetések az ő terhire, szakadozott bank-jegyekért lerovások történtek: a' RR nem velték méltányosnak e' czim alatt új terhet adózó népükre elfogadni, 's azért orvoslásért folyamodnak. — Két folyamodás hatalomkar kiküldetéséért érdekesb vitákra nyujtott alkalmat, t. i. Andrásy grófok felperessége alatt a' esetneki urodalom közbirtokosai ellen husz 's néhány év előtt indított arányossági per a' felperesek részire minden törvényszéken kedvezőleg itéltetvén el, néhány közbirtokos alkotványos elvünkhez: „ordo judicarius mandatis non turbetur“ híven, a' nm. kancellariára ez itéletek megsemmítéséért folyamodott, minek következtiben a' perbeli irományok felküldetni parancsoltattak. Időközben az illető bírókiment végrehajtás végett, de ebben erőszakkal gátoltatván meg, mostani közgyűlésből hatalomkart kért kirendeltetni. A' RR. a' hatalomkarnak helyét látták ugyan, azonban tisztelvén ő Felségének főfelügyelési jogát a' perirományok megvizsgálhatóságában, a' hatalomkar - kiküldésről rendelkezést, — mi a' perbeli irományok itt nem léteben különben is sikeretlen lenne — akkorra halaszták, midőn ezek visszaérkeznek. — A' 2dik esetben a' hatalomkar megtagadtatott. Ennyit a' gyűlésről. — Fenyítő törvényszékink köréből is im egy eset. K. . . rozsnjai kereskedőt a' helybeli czukrasz figyelmezteté, hogy boltjabeli tanulók különféle időkben nyalánságokat vásárolnak, azért arról nem levén kétsége, hogy az lopott pénzen történik, keményebben megdorgálja 's elűzéssel fenyegeti őket. Pár nap mulva a' fiuk egyikének atya, Miskolczon gabonát vásárlandó, jött Iglórol Rozsnynon keresztül, mit fíja tudván, helybeli varga H. által neki 60 frt lopott pénzt küldött a' városon kívül elibe. E' pénzzel zsebében jó a' gaz apa K. . . hoz, ki elbeszélvén fíja ros magaviseletét egyszerűen arra nézve elbocsátási szándékát kijelenti. Az apa K. . . előtt érzékenyen dorgálja fíját, 's annak nevében javulási ígéretekkel teszen 's K. . . től megnyeri, hogy az fíját megtartja, 's azzal Miskolczra indul. Pár nap mulva K. . . nője ismétretes kéztől névtelen levelet kap, azon értesítéssel, hogy a' boltbeli tanulók rendkívül lopják. K. . . e' levelet vévén vejét hivaltja 's megkéri: maradna a' boltban, 's maga a' levéllel a' bíróhoz indul; mit látván a' fiú, roszzat sejt, 's iramodni akar, de K. . . veje letartóztatja, 's így első félelmében azonnal mentegeti magát, hogy a' hijányzó 100 pp. frtot nem maga, de tanulóársával lopta. A' fiú ládáját megmotoztatják, hol az orzott pénzen kívül atya leveleire találnak, mellyekben az fíjának oktatásokat ad: mikép lopja gazdáját, hogy t. i. leginkább nagyobb becű 's csekélyebb tömegü vagyont lopjon, mi által atyjának többet használ 's nehezebben veszik észre 's hogy ha egy helyen már nagyon megfogyna tánlopás következtiben az áru, az előbb szeltében 's egymáson feküdt holmit, hosszában állítsa fel 'sa't. Czinkosok még az országban az említett varga feleségéstül 's egy szabó szinte feleségéstül, kik minden kiesapongásban elősegíték a' fiukat, elvetemült személyeket hordottak a' még éretleneknek, hogy így a' minden aljasba avatottaktól 's általok annál inkább fosztogathassanak. — Mondják, miképen e' czinkosok összefogdosztatván, egy szobába zárttak a' rozsnjai városháznál, hihetőleg, hogy az elöltük álló palacszkbor mellett, az eltagadás módjairól értekezhessenek. — Az olly nagy figyelmet gerjesztett munkát „A' kelet népe 1841“ mi még nem láthattuk. De láttunk és hallottunk már kárörömet „hogy az ellen táborában visszavonás támadt, 's fájlatva fejezik ki kétkedésüket néhányan: fog e' ezen kikelés a' m o d o r ellen annyit használni, mennyit tán magoknak az elveknek árthat?

♂ Esztergom. Hgprimásunk jun. 28án Pozsonybul visszaindulván, utközben szeretett jobbágyit látogatta. Ugyanis Guttán az egész nép örömmel futott atyja elibe, és lelki pásztoruk, Reviczky Mihály, ugyszinte bírások és jegyzők szónoklatával tolmácsoltatták hódulat és szeretetjüket. Az iskolákra nagy gondja lévén főpapunknak, azokat ez utjában is rendre látogatta meg, 's a' tanulókat maga kikérdezni, buzdítani 's ajándékokkal ösztönzeni kegyes volt. Naszvadra lovag jobbágyok mintegy diadallal vezették, népész és falu-elöljárók egyiránt törekedtek a' nagy vendég magas tetszését megnyerni, az iskolában kivált gyönyörrel töltött huzamosb időt hgünk, ohajtva várták a' naszvadi iskolások legkegyesb földesurokat már régtől 's most évóta betanult üdv-szavalatokkal 's mindennemű feleletekkel meglepőleg jeleskedtek. Tisztelet a' gondos plebánus urnak, 's dicséret Majthényi Adolf jelenleg primás Ö Hge alkönyvtárnokának, ki ottani káplán korában feltűnő buzgalommal önté a' naszvadi kicsinyekbe a' tudás szeretetét, melyet a' mostani segéd-lelkész ur szépen tud vezetni. Péter-Pált Érsekujvárott ünnepléven, 30ikán esztergami székhelyére tért. Itt milly lelkesedéssel fogadtatott, világos Esztergom megye közönségének azon tette, hogy jul. 6kán kezdett közgyűlésökben a' főispán-jokban büszke KK és RR öszhanggal elhatározzák ő hgének arczképét megszerzeni, 's tanácsteremőkbe, mint legdicsebb polgári csarnokukba függeszteni. E' közgyűlésünkön többi közt: Zólyom megyének Libay művét megvétele-re ajánló-levele pártoltatásra talált. — A' gazdasági egyesület elnökének közremunkálásul fölhívó irata nemcsak tetszett, hanem az uradalmak és helységeknél külön szorgos figyelmébe is fog ajánlatni. — Esztergom kir. város borvám-gyakorlata ellenére panasz emeltetvén, ez a' rég megdöntött accisák közé soroztatott 's hosszabb vitára nyújtott alkalmat, végül tisztügyészi vélemény-nyerésig felfüggesztetni határozatott minden végzés. — A' nyerges-ujfalusi posta-eladás határideje nem jun. 14ike, hanem a' jegyzőkönyv csálhatatlan betűje szerint jul. 44ke volt. — Kebelebeli Nána helységben a' szarvasmarha közt lépdög ütven ki, ennek gátlására kormányserű rendeletek történtek, valamint ez a' szomszéd vmegyékkel is tudatni rendeltetett. — Ö Föl-ségéhez a' Packh féle és Bécsben gyámság alatt levő gyermekeket visszakönyörgő felírás bocsátatott, miután jun. 18kán törvényszékünk Packh János érseki építész 1839 évi october 9ki orgyilkosát Ribe István elbocsátott lengyel közkatonát büntető 's példaadólag akasztófára ítélte, 's a' meggyilkoltatottnak hitését minden gyanútól fölmentette és ártatlannak nyilatkoztatta, 's így tisztának mindazon vétek és gáncsoktul, mellyek esetében törvényünk még a' valóságos szüléket is elmozdítja magzata nevelésétől. — Egy elméjében megzavarult nemest, 's hajdani tisztviselőt atyai gond alá vevén a' KK és RR, őt az irgalmas szerzetesek szárnyai alá bizák ápolásul. — A' hus ára 13 és 12 kr. — Aratásunk jó, a' szőlők legszebb reménytel kecsegtetnek.

(Arad jelen állása és jövője.) Sem tapasztalatlan ifjúként minden tet-szőnek látásán érzeleni, sem némelly ujdonságirókként epébe mártott tollal még a' támadó számosabb jótékony intézetben s. t. e. is, azaz ott is, hol az őszinte emberbarát örvend, ügyetlenül elménczkedni 's gáncoskodni nem akarok, midőn e' fiatal, de helyzeténél szerencsés, népe lelkületénél fogva pedig reményteli városnak rövid rajzolásához fogok, hogy azok is, kiknek ezen vidéket személyesen megismerni nincs alkalmok, tudják, mi kincsesel bírnak. F. é. jun. utolsó naptizedében Pestmegye, Kunság és Csongrádnak ősz állapotban levő utain a' szép Mezőhegyesen keresztül érkeztem Csanád szélére, hol mennyire láthattam, az országot jó emberi mű, a' falu pedig mérnök-rende-zte ember-lak-sorozat. Itt tüntek, mióta elveszett szememből ősz Buda, e-lőmbé hegyek először: a' ménesi, világosi, magyarati s. t. a' többi 36 mérföldnyi tér pedig asztalsíkság, melly ritka termékenységével a' világ figyelmét igényelve úgy, mint jelenleg áll, sem urának, sem a' hazának, sem az emberi nemnek, szóval senkinek nem használ, vagy legalább annyit nem, mint ha az Isten-adta sok dolgozni akaróval de munkát nem találóval népesítették. — Arad ugyan 1834ben lett csak sz. k. várossá, de máris ezek közül szárossal bátran mérközik, sőt bizton állithatni: hogy kevés év mulva a' testvér fővárosok 's talán Pozsony után Arad fog nevezetelni, és méltán. Mert termékeny földje a' legjobb gabonát kevés munkával igen bőven termi, sőt gabonán ki-vül, mellyet Maros megőről 's a' két testvér hazába szivárogtat *aradi liszt* nevezete alatt, bora is bőven van, még pedig akár vereset akár fejezet ér-tsünk, olyan, minőt minden haza kívánhat magának; ugyanis a' ménesi veres, mintszinte magyarati feje, kinek kerülte mindedig el figyelmét 's dicséretét? ezekből a' szorgalmas aradiak, ha jól értesültem, legalább félmilliónyi hasz-not huznak évenként. Így az első szükségben bőven fődöztetve, 's Maros partján létezve a' Bánság, magyar és társai 's Erdély közötti kereskedésre mintegy kényszerítették, mellynek itt, ha jelenleg még nem is, de egykor bi-zonyosan egyik főpontja leszen, mit nemcsak eddig előadott természeti, de főképen népjellemi tulajdonsági biztosítanak; 's ez lehete talán az alap, mel-lyen épített hazánk atyjai bölcsesége, midőn a' váltótörvényszéket ide he-lyezni kívánta. E' nép, melly különféle származásu 's vallásu ugyan, de ér-telmi és erkölcsi miveltisége által a' kajánság és restségen felül áll, hőség és jó lég 's viz mellett pedig vidám, úgy látszik tul vagyon már az ifjúkori szakon, 's férjüni korra fejlődésben áll, mellyben képzelet 's ábrándokon tul bizonyos alaphól a' számításból indulva mindent és csak azt becsüli, akarja, teszi, és létesíti, a' mi valóban hasznos és jó. Közvéleményét és közipart talán sehohsem találtam nálunk úgy kifejlődve, mint épen itt; mert ha az, mit va-lamelly polgár akar, de nem képes létesíteni, jó, azonnal talál társakra, kik vele a' létesítés végett egyesülnek; így történt a' város szabadulása is (drága birtok) így e' mellett illy rövid idő alatt az aszszonyi, gyorkocsizási, olvasó, takarékpénztári, ügyefogyott polgárok sorsát biztosító s. t. önkéntes egyesületek, mellyekhez én még gőzmalom, borismértető vagy jobban ennek jóságát biztosító — társaságot 's jó — magyar, nem pedig kores! — leány-nevelő intézetet kívánnék esatoltatni. De minden más egyletről hallgatva csak

a' polgárokat biztosítórul szölok. Egy érdemteljes polgár M. ur, ki A. már több egyesület kezdője volt, megpendité: hogy igazságos lenne azon-gárokat, kik míg bírták, a' közterheket viselték, de csapások által olly-zetbe jutottak, mellyben magukéból kifogyva mások segélyire szorulna-koldustól megkímélni, 's ajánlotta: hogy ő e' végre hetenkint két r é r a s t kész adni; azonnal akadtak ezek, kik hasonlóan cselekedvén pár év-olly tőkét hoztak össze, melly kamatjából több házi szegény ápoltatik. Milly milly emberi, milly előrelátó gondoskodás! — Van a' városban szépítőbi-ság is, mellynek figyelmét, ha különben illy figyelmeztetés a' fáradi aradiaknál nem felesleg, kívánnám a' Maros partjára, ittott a' városban hadó vizre, a' középponti fő utczán létesíthető vajmi szép és kellemess-hetendő fasorokra, végre némelly utczák szabályoztatására fordítani. A-tósági rendőrség ismértetésire megjegyzem, hogy Aradon létemkor a' Hü-ban (Kundschaftsblatt) melly magyar és német nyelven adatik ki 's fer-ja magát — nálunk Pesten a' magyar félévi élet után elhalt — olvastam: „a' v-rendőrségi — kapitányi — hivatal kötelezettnek érzi magát nyilvánítani, miután a' cseléd-intézet tulajdonosa N. N. nem elég szigorun vizsgálja m-szolgálatkereső cselédek bizonyítvány-leveleit 's így könnyen rosz erk-személyek is juthatnának szolgálatba a' házi bátorság veszélyeztetésivel után csak ollyan cselédek fogadtassanak szolgálatba, mellyek irományi-vatal láttamját is viselendik.“ Nem mulaszthattam el itt létemkor megtek-ni a' szép várat 's városligetet furdője és czéllövész — házával és az önk-áldozatokból felállított megyei kórházat, mellynek nagy, czélszerű és-lete, valamint a' díj nélkül intéző orvosnak, Munkácsy dr. urnak szo-ma, valóban meglepést 's nem egyszer ama' gondolatra vezetett: e' nép c-ben tesz sokat és nagyt, az illy cselekvés tehát természetében van, e-zött élni és halni öröm lehet. — es.

Löcsén nyárhó 6kán. A' köziskolákat, mint a' felvilágosodás ala-közéit minden polgárisult nemzet különös tekintetre méltatja, ez okból c-közönség ohajtásának felelünk meg, midőn jelenleg is, mint mult években-koláink állapotjáról 's különösen az ezekben véghez vitt próbatétekről-jelentést teszünk. A' tanulók igen különböző észtehetségei mellett, hogy-többben a' tanítók igazságos kívánatainak megfelelni ügyekeztek, félre ne-mérhető vala. Minden osztályban különös tekintet vala fordítva édes ha-nyelvére, úgy hogy némelly tudományok, mellyek ezelőtt latin nyelven-tattak, most magyarul adattak elő, 's a' hazai nyelv tolli gyakorlatiban-venni köteles volt kiki. A' német, nemkülönbén a' magyar irodalombani-vét a' tanulók szaporultával nöten nőtt, mi is a' nyárelő 27kén számos és-tekintetű hallgatóság előtt tartott szavalási próbatétnél világosan kitűnt. A' ly-iskolábeli próbatétek szintugy teljes elégtűnkre váltak. A' felsőbb oszt-lyeli lyánytanítványok, kik közt az idén is igen sok idegen vala, az előadott-hasznú tudományokból nagy ügyességgel feleltek, azokat sem véve ki, k-német nyelvet nem érte jöttek vala Löcsére. A' helybeli iskola-felügye-a' jót és szorgalmast jutalmazni megszokván az idén is leginkább a' m-nyelv iránti részvét 's buzgalom-fölélesztésre, több saját erszényéből sz-ritott alkalmas jutalomdíjazás által a' legszorgalmasbakat, 's különösen az-kik a' magyar nyelvben leginkább jeleskedtek, megjutalmazta. E' próba-szintugy mint amannál, melly nyárelő 28kán az éneklésből adatott, zen-mesterünk Wagner Vilmos ur ismét jeles bizonyosságát adá talentomának és-rencsés tanításmódjának. Ez őszinte nyilatkozások szolgáljanak egyszer's-tanúságaul öszses tanítóink buzgalma eredményiveli megelégtűlésünknek-radozásaiak méltatásaul. Végre nem mulaszthatjuk ez alkalommal legforrób-lánkat nyilatkoztatni a' közönségnek a' jótékonyosság azon gazdag adomán-mellyekben tápla-intézetünk (alumneum) a' most mult iskolai évben is r-sült. Ez intézetben az idén is 150 szegény sorsú tanuló ifju nyert ápolás-

(Felvilágosító igazolás a' sárospataki főiskola ügyében.) Idei Jelenk-36dik számában Rimavölgyinek egy — önvallomása szerint is — *terka v-letü levelkét* olvastuk. Valóban nagyon is tarkácska e' levél annyira, hogy b-teljes bizonyossággal nem tudhatom: ki legyen? merem még is következtetni, ö egy vidor gyerek, kinek elméje gondatlanul kalandoz szét, ki szereti a' c-színeket halmaz össze, élesek, kiáltókat: de feledi, hogy azokat vegy-öszszeilleszteni az avatottnak — Apellesnek — feladata. Az önfeladás — gye-tulajdon — megengedhető, kivált kis írói viszketeggel páruva, minek czélj-alábbszent: — de nem kelle felednie, hogy amaz elv: „a' czél az eszközöket-tesíti“ tanítóival együtt megbukott már. Megengedhető kivált R — nél, kinek szándokát én, sőt hiszem minden becsüli, *megragad mint nyilatkozik minden-mét, anyagi és szellemi jöletünk előmozdítására cselezhajót, 's átülteti ke-hogy ott felvirulván áldast terjesztessen általa:* de minthogy önfeladásában sok becsületében piszkál, néhány gondolatit felvilágosítani, 's a' ferde irány-úba igazítani kötelesnek érzem magam, mit R. fentebbi jelszava szerint tölem-ven veend, mint hinnem kell, sőt ellenmondhatlan igazságaimat meggyő-zikkéül fogadandja. A' tavasz festésén kezdvén levelét R. áttér Patak' jelen-zete leírására, majd iskolánk' rostálásához fog; én e' feltűnő szökéseket, 's-sőbb pontokat mellőzve, az intézetünket tárgyazó tétélek' vizsgálatához fogok-lotay József bölcselk. oktató fáradozásit az angol nyelv tanításában, igen egy-annál érdemlettebb dicsérettel említi, miben velem több tanítványi a' tisztelt ok-nak örömmel megegyezünk, csupán az egyben értvén külön R — től, hogy mel-lásunk' okaul nem fogadhatjuk el: mert *minden díj nélkül* nyitja fel ismérteit-előtűnk. Illy fáradság díj mellett is áldozat maradna. Áldás, kétszeres áldás a-fiúra, ki ez egy föltéttel sem akará nehezíteni oskolánk szegény ifjainak a' tőkél-bülhetés pályáját! De mit ezután mond, mind éretlenségét árulja el. *Nincs kö-seggé teve az angol nyelv-tanulás, mindazáltal szívesen vesz abban részt-den józan haladást kedvelő ifju.* Ellenben milly keveltenül teszi a' szoro-telesseggül szabott zsidó nyelvet, görög és zsidó éregetések' tanulását, 's jobb-büntetés 's professzori legyőzésés' felelme miatt tanulja azt: — állatva milly-mi elöbérőgő haszon nélkül kénytelen feláldozni a' viszközhatlan 's más-t-ousabákra fordítható időt. Az első pont, dicséret érte nemes érzetű, 's minde-demet méltánylani tudó ifjainknak, teljessen igaz: de a' másodikkbeli vádat, min-mist, sem akarom alacsonyragalomnak nevezni 's rokon gondolkozásu társim-nyakába rovom R-nek. Büntetés felelme miatt tudja kik szokták kötelességeik-jesíteni? a' rosszak! 's mindnyájunkat talán csak nem fog azoknak kiáltani!

gár M. ur, ki Aradon
zságos lenne azon pol-
apások által olly hely-
egélyire szorulnak, a'
tenkint két r é z g a-
eselekedvén pár év alatt
ny ápoltatik. Milly szép,
arasban szépítő biztos-
eztetés a' f áradhatlan
ittott a' városban pos-
zép és kellemessé le-
sira fordítani. A' ha-
on létemkor a' Híradó-
en adatik ki 's fentart-
olvastam: „a' város-
nyilvánítani, hogy
orun vizsgálja meg a'
önyven rosz erkölcsü
veszélyeztetésével, ez-
elvények írományai e' hi-
létemkor megtekinte-
házával és az önkéntes
y, czélszerű és tiszta
y dr. urnak szorgal-
vezetett: e' nép esend-
észetében van, e' kö-
elvilágosodás alapesz-
eltatja, ez okból csak a'
mint mult évekből, Is-
tt próbatétekről rövid
gei mellett, hogy leg-
ekeztek, félre nem is-
fordítva édes hazánk
ött latin nyelven tanít-
lli gyakorlatiban részt
yar irodalombari rész-
27kén számos és nagy
gosan kitűnt. A' lyány-
k. A' felsőbb osztály-
n vala, az előadott köz-
at sem véve ki, kik a'
li iskola-felügyelőség
leginkább a' magyar
át erszényéből szapo-
's különösen azokat,
lmazta. E' próbatétnél
ból adatott, zenekar-
á talentomának és sze-
áljanak egyszer'smind
egelőgülésünknek 's fá-
alommal legforróbb há-
n gazdag adományiért,
iskolai évben is része-
ó ifju nyert ápolást.
en.) Idei Jelenkorunk'
rint is — *tarka vegyü-*
lannyira, hogy bár R-t
és is következtetni, hogy
zét, ki szereti a' czifrát,
hogy azokat vegyíteni 's
z önfeladás — gyermeki
ulva, minek czélja leg-
czél az eszközöket szen-
lt R-nél, kinek józan
nyilatkozik minden esz-
t. 's átülteti keblébe,
ogy önfeladásában má-
's a' ferde irányúakat
ava szerint tölem jó ne-
ágaimat meggyőződési
áttér Patak' jelen hely-
ő szökéseket, 's az el-
izsgálatához fogok. Mi-
ásában, igen egyszerű,
ványi a' tisztelt oktató-
R-től, hogy méltány-
nyitja fel ismeretei' tarát
' kétszeres áldás a' f' r-
ny ifjainak a' tökéletes-
rulja el. *Nincs kötele-*
vesz abban részt min-
tánul teszi a' szoros kö-
tanulást, 's jobbadán
t: — *állatva milly sem-*
szhatlan 's más hasz-
s érzetü, 's minden ér-
odikkbeli vádat, mint ha-
dolkozású társimmal,
ták kötelesegeiket tel-
azoknak kiáltani? ki-

vált ha meggondolja, hogy a' görög's héber nyelv szoros kötelességül szabva épen senkinek *unes*, önként vállalják azt tanulmányul, kik hasznairól meggyőződnek, 's kik czélul az egyházi pályát választák, mellynel az nélkülözhetlen; 's meggyőződés, önhatározat mellett van é helye a' félelem kényszerítésének? R — ha nem tévedek — maga is fölmenté magát e' kötelesség alól, midőn juristává kivetkezék. Továbbá: ha R. a' protestantismus ezen üdvös elvét ismerné: a' sz. írás' magyarázata soha teljesen bevégződne nem tartathatik, mert csakugyan nincs emberi értelem, mellynek minden idő és személyek, mint határozott tekintetnek, okosan hódolhatnának; meggyőző okok mellettigen! — ha fel bírná fogni, hogy sz. könyvünk, a' fels. keresztyén hit egyedüli kútjeje, ez örökké tökéletesbuló vallás' — minden kor és nemzet' szükségül kielégítő — igazságának magvát zárja, és hogy ezeket fejtegetve, nem pedig azért magyaráztatnak az írások, mint némelly logikátlan uracsoktól hallám, hogy a' papoknak, 's predikáló diákoknak legyen mit árulniok; — ha R. keblében volna egy szikrája a' vallásnak, egy csepp igyekezet tisztább 's önálló meggyőződést szerezni a' hit' dolgaiban, 's lelki tekintetben nyomorú szegény maradni nem-, de önszemeivel látni, — ön észével gondolkodni, itélni, — ön lelke szerint élhetni ohajtana; végre ha lelki felsőbb nyugalma több volna előtte, mint a' testi kéj, — 's egy önmagávali belső békére jobban vágyna, mint az *erzemeny-virágok' koszorújára*: illy éretlenül nem szólhatna: a' héber és görög nyelvnek semmi életbe vágó hasznuk, mellyek pedig mintegy kulcsai mélyebb hitünknek; vagy ha rá nézve hasztalanok is, legalább másokba ne igyekezzenek önelkülét átültetni, még pedig illy erőszakosan! Sőt kérhetném: mi hasznosabbal tölthetné idejét a' nem pusztá testi ember? Vigyázzon R! mert azon úton van, melly hiú érzetnek, szívének hizelg 's lelkét kopár homoksíkra vezértli. Czelt előbb az érzelmek' fellebogásának, szentezt és irányt! e' nélkül vajmi kevés mézes kelyhű virágot, mi kevés tiszta örömet találhatni a' földi pályán! Hit a' szenvedések' édesítője, hit az örömek' fűszere; nélküle csömör-hozók, legalább izetlenek azok, mint a' törzskőrül félig lehasadt gallyon érett gyümölcs. De tegyük fel: e' nézetek' mel- lőzése mind semmi bűn, semmi — de annyi okos fő kidolgozott rendeletében egy avatatlannak piszkálni! *R. lángoló lelkét, hobb érzemenyeket, költői gondolatokat ohajt, 's mind ezt szoros 's érdektelen tárgyakkal (a' tudományokat nevezni így) nem terhelte* lelkében hiszi feltalálhatni. Ti koszorús költők, lelkeken uralkodó szónokok! süg- játok meg csak Rnek, mennyi száraz tudományt kelle összeszatanulnotok, míg első köztapost nyert dalotokat, első indulatlobbantó beszédeteket megírhatatok! A' költ- ök' csillagai nem szegénylenének Aeschylus-, Sophocles-, Euripides-, Pindár-, Ho- merrel barátkozni, — nem a' szónokok 's tudósok Demosthenes-, Plato-, 's többivel: de R. ezeken felül van! — Klopstock, Milton, 's hazánk' bár idegen nyelven szólott, de koszorút érdemelt költője Pytker, legfonszegebb ideáikat sz. könyvünknek kö- szönik: ő megveti azokat; legalább pulyaként löki el magától az alkalmat, azokat eredeti nagyszerűségükben ismerhetni meg. Rnek nincs szüksége görög nyelvre, a' szépművészetek' bölcsőjére, bár azokat szereti; nincs — a' mondottakon kívül csak azért is érdekes — héberre, mert keleti nyelvünk' grammatikai szerkezetére hasonlít- hatlan fényt vet. Szóval ő nem tudós, hanem egy felüleges journalista akar lenni; mi miattam lehet, de ne igyekezzék a' világot ön gondolati' rájárára vonni, ne pisz- káljon felszége mások tekintetében 's becsületében, ne emeljen kivált szót, mint egy iskolai közvélemény' tolmácsa, mire meg — senki nem bízt! — Irja továbbá: *a' nyelvművelő társaságot az isk. igazgatóság az ideán figyelemre, sőt mit meg eddig nem tón. partolásra méltatá, mert az új iskolaépületben volt kegyes kijelölni száma- ra állandó helyet.* 'S ezt eddig nem tévé? gyűlést a' társaság eddig szabad ég-, vagy magányos fedél alatt tartá? Sőt határozottan mondhatom, hogy mindig szíves rész- vétel viseltek az ifju egyesület iránt 's nem vala szükség Majoros Endre oktató' valami f áradhatlan szorgalmu. 's meleg keblü munkásságára, sőt hogy örömet bí- zott is abban, csalhatlan jele többszöri megbízása némelly darabok' készítésére. Még is R. olly pythiai tekintettel kiáltja ki. „*mit eddig nem tón,*“ mintha minden szívbe fenékiig tekinthetne, 's azok' mindenikében a' panslavismus' zászlaját látná lobog- ni. — Csudálom, hogy a' Parthenon' több évi kimaradást is az ártatlan igazgatóság vétkéül nem rója, midőn illyet mer mondani: *nem csudálkozhatni, hogy Patakon mindeddig olly kevés költői tehetség fejtett ki, mert anyuskolánk' belsejében szinte lehetlenté az 'erzemenyvirágok' szabad megfogadását, azaz: Patakon nem fejlőd- hetik ki költő, mert verset írni nem szabad.* Hallott e' valaha R. versírás-tiltó isk. ha- táratot? ha nem, — pedig kénytelen nemmel felelni! én önt egy gondolatlan szö- zátyárnak kiáltom, nem akarom szemtelen hazugnak. Én ugyan emlékezem, hogy a' szeméremstört buja dalok egykor kárhóztatának, mert az ifju kebel érzemenyinek, mint magoknak, tisztáknak és szűzszemerműeknek kell lenniök! 's ha R. ebeli sza- badsága korlátoztatását fájlatja, nincs mit sajnálnunk *költői gondolatának elme- sezésülésén* (ez R. szava), valamint azon *panaszokból ifjúknak, kik szépművészetek- iránti hajlamjokat kénytelenek voltak szigorú iskolai kötelességüknek feláldozni.* e' hajlam szalmatűz volt, ha illy hamar ellobogott, mit sem várhatánk tőle. De nem is mondhatni, hogy Pataknak nem volnaok növekedési ismértebbek a' literatura me- zéjén, mint hogy nevéket említnem kelljen, kikben büszke lehet kis intézetünk. Így hát tetteleg nem gátolja igazgatóságunk a' költői lélek kifejlését, de ha tenné is ezt, nem fogadná e' szívesen jobb műveit minden folyólap? 's a' genie feltalálható kitün- hetésének e' módját, 's nem vala kénytelen egy új Parthenon' megjelenítésére vár- ni, mert kitör az, habár Shakspeareként lámpahordozóvá alázná is sorsa: sőt tette- leg mozditja azt elő. Mert mi másra való a' magyar literaturai tanítószék? mellyet a' R. által, épen ez oldalról dicsért Majoros Endre tölt be. Látja R! ez — általa előbb megdicsért férfiúnak itt legalább egy tisztes hanyagsági bűnbélyeget sül homlokára, 's ezt teheti e' igazgatóság? Illyen az *iskolai szoros sárgától áres kebel logikája!* Mi- revaló az iskolai szék' — nemcsak a' nyelvművelő — hanem az egész ifjusághoz — időnkénti intézmi szokott felszólítása, bizonyos tárgyak feldolgozására, milly tárgy épen jelenleg is van kiadva, mit Rnek, mint társasági tagnak, mint költői koszorú- ra olly hős vagyó ifjunak tudnia kell. És még is *intézetünkben csak most kezdik ál- látni, hogy a' szépművészet nem henge időtöltés, 's ezt bizonyosan R. világosítá fel?* 's hogy *ne csupa iskolai szoros sárgák' tarthassa legyen az ifju kebel:* ez iskolai szoros- ságok magvak R! mellyek jó földben dúsán, pompásan virulnak fel, nem meddők, gyümölcsöt is hozandók, *hanem az érzelmek' tiszta fellebogásának is hely engedtes- se!* 's eddig nem engedték? Lobogtassa szabadon érzelmeit R! ebben mint nem gátlá, nem gátlandja semmi, ön akaratan vagy tehetésén kívül! — Pataknak van rajziskolája, nyelvművelő — 's több olvasó társasága, hangász-egyesülete, han- gászattantató intézete, éneklőkara: még is *nevelési rendszerünk egy oldalu, mert ter- mésztől nyert tehetségünk közül sok maradt kifejtetlen!* marad! igen! mennyit sa- jút szorgalmunk ki nem fejt. Mert iskola nem tesz senkit nagygyá, itt csak szikrákat kap lelkünk, vas szorgalom, 's kitartó gyakorlat által lángokká éleszthetendök! — Jelenti ezek után, hogy *bold. Miklós László halmvai felett mondott beszédét saj- tónak alól kikerültek,* 's méltó dicséretet mond Csoma Mihály beszédére. De mondja meg R. az első szónok Zsarnay Lajos, olly silány munkát adott e' nyomtatás alá, hogy említést sem érdemelt? 's ezt az ismert nyomos itéletü R. határozhatná meg? Igaz Zs. L. b eszéde, mint tisztán vallásos, 's ennél fogva R. előtt érdektelen az Rnek kedves, tulságos, úgynevezett korszerű, 's papi székbe nem való — tételek' fej- tegetésibe nem boesátkozhatott; igaz Zs. L. ismértebb a' szónoklat' 's irodalom me- zéjén, sem hogy ő R. vagy az én nyomorú dicséretemre szorúlna: de a' felszólaltnak őt, gondatlansági bűn nélkül, még sem leheté mellőznie. Látja R! e' gondatlan lé-

pése körülbelül föllebbenté álarozát, 's gyaníttatja éretlen hiúsága forrását hol ta- lálhatni fel. Végre az ünnepi kivándorlás képét állítja az olvasók eleibe, nem épen minden gúnyvonástól menten; holott R. egykor maga sem szegyenlett pár lépést ten- ni a' fekete peccéses esdőlelvékek' jövedelme által zsebét kisse nehezebbé teendő. — Igaz! e' szokás egy testesült torzkép, melly bár soknak tetszik, semmi szépet nem rejt: de azért mi, e' két százados szokás rabjai, vagyunk e' gúnymosolyra méltók? Sorsunk ez egy keserű szükséget kötő helyzetünkhöz, melly megaláz és lever: de e' keserűt én még is szükségesnek látom, nemcsak mint többszegény ifjú egyedüli jö- vedelem-forrását, 's föltételt tökéletesbülhetésének; — nemcsak mint hasonlíthatlan szorgalmi ösztönt, melly még a' könnyelműebbekre is hat, — mert e' tekintetek nem ellenzenek másképeni rendezhetését: de inkább mint tapasztalat, isméret, művelt- ség 's önértet' kútjejét, melly tulajdonokat iskola, vagy a' szünnapokkor meglá- togatott rokonok ismert társasága tehetnének e' olly sokoldalúvá, mi honunk any- nyi nemes, 's miveltebb lelkü nagyai, kik az illy küldötteket, bár rövid időre, tár- saságukba emelni sziveskednek? míg iskolákban a' tudományos vetelkedés sokszor gyűlöletté fajulva, kiöli az ifju keblekből teremtett baráti érzetet, 's hideg unottá teszi a' szent pályát: addig egy miveltebb honfi méltánylása aljas indulat nélkül gyujt önértetre, jutalmaz és felmagasztal. Oh egy illy perez kineze az életnek, forrása az üdvnek! Én érzem azt, 's boldog, hasonlíthatlanul boldog 's lelkesült válek! Raj- tatok áll, hazám lelkes nagyai e' szokást áldásforrássá tenni ifjainkra nézve, vagy egy megalázott osztállyá törpíteni őket. Tegyétek édessé nekik, mi a' tiszta szemé- ret sértené, üdvössé mi lelküket megalázná! Ösztönt az ifjunak, ki sorsa mélyéből pirólattal emeli fel rátközemeit, neki csak napja nincs, melly fejlődő lelkét magá- hoz emelné! Ösztönt a' lánglelkűnek, ki röpkényért sovárg szerény küzdésében! ezt ti tehetitek leginkább! 's csak a' tolakodót, a' szemtelent utasítsa vissza komoly tekintetek. Így vallásunk' csillagira ruháztok fénylő sugárt, mert tanítóinak lel- két nemesítettétek meg.

Orkándüh. A' légmérő hirtelen változóra szállott. A' délelőtti 10 óra tájban keletkező szél már aggodalommal tölté el a' jobbágyokat, főkép még lábón álló gabonáik iránt. A' szél azonban fokontint növekszik, 12 óra után felhők kere- kednek, feketék, mint a' sötét éj, rémletes jóslóji a' következő veszélynek. 3 ókor egyre a' légkör elsötétül tömredék porral, széna, szalma, kalász, zsup, falevél, ág és mindennel, mit emelheté vagy feszíthete, telve: olly iszonyuan, és minden képzeletet fölülmuló dühvel süvölt, csattog, ront, bont a' szélvi- har, hogy az őszezavart elemek ezen borzasztó csatáját bámuló ember az itélet végső napját véve bekövetkezettnek, érzekeiben megtompul, bálványnyá merevül, és összetett kézzel várja reszketve a' csapást, melly életének vé- get vet. — Félnegyedig alig tartott e' rettenetes zürzavar, mialatt szem nem látott, fül nem hallott, a' közbe jött sűrű zápor gátlá a' szelet, 's mi fölesz- méltünk. Most mindenki rejtekből kisiet látni az átvonult elemhad szivrázó nyomait 's lesujtott szomorú áldozatit. Mit számláljunk el? az egészet élénkül leírni lehetetlen. Elég talán említnünk a' sok közül, hogy az uradalmi kas- tély roppant mansard-födelét a' legvastagabb gerendákkal együtt a' szó teljes értelmében a' kertbe sodrotta, és e' födel némelly nagyobb részeit 30—40 ölnyire, az őszezszegzett léczeket, zsindeyeket néhány száznyra szétröpítet- te, így az uradalmi nagy pajtát födelestül 's köfalastul őszezszuzta, nagy fákat többül kiforgatott, derékon tört, csonkított. A' gabonakereszteket szétszórta, a' kéréket — sokat fölbontva — mindenén keresztül — némellyeket a' faluig hurczolta — a' garanmelletti földekről pedig a' Garan medrét úgy megtöltötte; hogy téli zaj gyanánt usztak a' kérék; bükönynek sok helyen nyoma sem látszik. őszezszavart mindent, és így határunknak őszi nézve egyébkint jó termé- sében tetemes kárt okozott. A' fergeteg dörgés és villám nélkül nyugotrol keletnek tartá. — Ezen iszonyu orkándühnek szerencsétlen színhelye, és szo- moru tanuja vala a' többi körül fekvő helységek közt Lekér, jul. 11, 1841.

Mözs (falu Tolna mellett) Szomorú 's vésztelyes volt jun. 29ke, mellyen délutáni 2 órákor nem tudni mikint tűz támadván kis idő alatt a' rendkívüli hév ál- tal kiszáradt nádfedelü 45 ház lön lángmortalékká 's csak Gottvald Gáspár tol- namegyei tisz. főorvos, Pápe Sándor (a' postalovakkal és tűzoltószerszámokkal) és Steib József urak f áradhatlanságának köszönhetni a' tűz tovább nem terjed- tét 's különösen, hogy már tökéletesen érett gabonáink föl nem emészteté- nek, mert a' fentisztelt emberbarátok a' vetések mellett álló talpkereskedést vi- tétül megóvák, miert hálaérzetünket vegyék szívesen. De a' gondviselés eny- hülést is szerzett ns kebleket lágyítván fölseggéllésünkre. Így Festetics Rudolf gr. ő nagysága, noha vidéki jobbágyoknak, még az nap 250 forintot, Lucza Már- ton agárdi pleb. 12 mérő búzát és sok tolnai mesterember 's kalmár a' tűz- ben elveszett és a' földmiveseknek szükséges szerszámokat u. m. kaszát, sar- lót, kereket 's több ef. adának. Forró hátánk illy ns keblek iránt.

(Ipar- 's tözsérügy.) Az úgynevezett váczi gyapjuvásár e' hó el- ső harmadával ért véget 's meglehetősen jelentőségü volt, ámbár nem mondhatni sikerét a' tavalyihoz hasonló jószágunk. Egynyiretü gyapjut minden fajból nagy mennyiségben szállítottak e' vásárra, 's őszezsen mintegy 25 ezer mázsa kelt el, mitjobbadán belföldi kereskedők vásároltak meg. Az angol vevők most egé- szen elmaradtak; francziák 's egyéb külföldiek azonban nagyobb mennyiséget vettek össze. Eleinte a' gyapjuár a' tavalyival egyenlő volt, sőt némelly kis- sebb mennyiségek magasb áron is keltek; utóbb azonban némileg csökkenés- re hajlott e' türhető árkelet, mit néhány bécsi nkereskedő ház megbukása oko- zott, miket hasonló követnek most Pesten is. Bécsben valamennyi papir bece- süllyedt, 's Geymüller és Steiner pénztozsérházak megbukása néhány milliő- ban, az egész kereskedőséget szörnyen elrémíté. A' nyilvános vállalatok részvényei szinte igen tetemesül csökkentek, 's az éjszakai vasut részvényei ugy szólván alig kaphattak vevőkre. Legjobban állnak az Eszterházy-hg féle kötelezvények, mi azt mutatja, hogy valódi s z i l á r d és még eddig nem reszkető kezekbe jutottak. Bécsbül ezt írják: Mult heteken a' bécsi kereskedői kar közt igen aaj- nálatos események történtek. Már jul. Skán az ezelőtt nagy tekintetben állott bécsi pénztozsér czim „Steiner és társ“ kénytelen volt fizetéseit megszüntet- ni, melly eset, ámbár nem egészen váratlan volt, mégis erős benyomást tett a' tözséresarnokon 's főleg nagyon káros hatásu volt az ipar-vállalati rész- vények keletire; de még nagyobb 's mondhatni Bécsben tán soha nem ért meg- dőbbsenést okozott julius 10kén azon hir, miszerint az eddigelő itteni négy

legelső pénztőzsérhez számlált Geymüller ház és társa is fizetési tehetetlenségre jutott, mely hír fájdalom! később teljesen meg is valósult, mert azon ház is megszüntette fizetéseit, miután több különféle kísérlet, miszerint jó hírben álló nevét megmentse, 's miért a fels. udvar is gyámol-érdeket tanusita, létesíthetetlennek találtatott. Közhiedelem, hogy Geymüller a Steiner-házzal igen szoros összeköttetésben áll. Milly benyomást tön ezen bukás hire minden osztályra, alig írhatni le, én legalább hosszúság itteni tartózkodásom alatt annak mását nem láttam 's az leginkább a szives részvétben, nagy meglepetésben és a további következtetéstől félelemben mutatkozik. A tőzsérszarnokra oly igen erős volt a benyomás, hogy az éjszakai vasut-részvények 58ra, a győriek pedig 64re csökkentek; azonban ez állapot csak hamar elmúlt, mire igen sokat tett azon legujabban terjengett hír, hogy a kormány valamit fog tenni az iparági részvények javára. Mig a kormány ezt meghatározott öszveggel biztosítandja, addig a tőzsérszarnok bizonyos mennyiségig előlegez. Az ausztriai új statuskölcson nem 103ra, hanem 104re van kötve, 's 102től belőle kész pénzül kell befizetni; a kölcsönmennyiség: 40 millió fr. — A bank készpénz mennyisége aranyban és ezüstben, azon sok igénylet által, melyet a kereskedő hitel utóbb időkben a bankon tett, tetemes és naponkint növekvő aránytalanságba jutott a kibocsátott papirospénzzel. Ez aránytalanságot a kormány veszélyesnek ítélvén kötelességének tartá annak véget szakítani. Ezt meg is tette az által, hogy a végellen hitelnek határt szabott. A visszahatás nem is maradt el. A korlátlan kereskedő iparnak, mely természete szerint, oly viszonyokra előlegez, melyek nem léteznek, ez által szükségkép alapban meg kell rázkodnia, mihelyt a képzeletben levő értékre alapított szertelen hitel elvesz. Ki a jelen, oktalan félelmet meg akarja fogni, szemtanujának kell vala lennie azon cselőzsérkedésnek (jobberie), melyet az ugy nevezett iparági papirosjegyekkel, névszerint a vasut-részvényekkel a bécsi piaczon üztek. Természetes, hogy a visszahatás lassankint a természetű ipart is érdekelte, 's ez nem kis veszteséget volt kénytelen szenvedni. Ezen hatásoknak eleit veendőleg a kormány néhány első kereskedőházzal egyetértvén elégséges alapot jelölt ki, hogy a pillanati megakadást elhárítsa, és a pillanatra elapadt természeti forrást ismét folyóvá tegye. Ezen pangás már is kezd enyészni, 's rövid idő múlva egészen is el fog, a bank szilárdított állása pedig megmarad. Az ujdun csinált 5pctes statuspapirosban szinte szilárd keringési szer van letéve, mely inkább képes, mint minden más papirospénz, állandó kézben maradni. Ez a hitel-világra nézve. Mi pedig hazai gazdaságunkat illeti: errenézve főm. Eszterházy Pál hg, mint a M. Gazda is említi, legközelebb annyit tett, hogy lévai, ipoly-pásztói és bujái uradalmait javított Zugmayerféle ekékkel, skót boronákkal, amerikai szénagyűjtőkkel, szénavontatókkal és Stelnfelé szelelő-rostákkal láttatá el 's ez által öt megyebeli (mivel öt megyére terjednek ez uradalmak alkotórészei) gazda-közönségünknek alkalmat nyújtott azokkal megismérkedni 's ezélszerűségökrül meggyőződte után ezen jó példát követni. 'S bár minden megyebeli 's minden vallásu papjaink is követnék azon nyitramegyei lelkész szép példáját, ki addig egy házasulandó párt sem ad öszsze, mig ez bizonyos mennyiségű nemesített, gyümölcsfát nem mutat elő! mi ott már is azon áldott következményt szüld, hogy gyümölcs után sovargó 's eddig azt jobbadán lopás által megszerző hiveit öntermésztésű gyümölcsessel kereskedők 's ez által is élelemkeresők 's váltottatá. Nincs oly mostohatája vagy helysége hazánkban, hol ez állhatatos példa 's csüggedetlen ösztönzés által ne létesíthetnék! Technologia, pomologia 's parlagon mecsevésző mezei gazdaságunk 'st. előmozdítására leghathatós emeltyükül szolgálhatnának mindenütt a lelkész urak 's ekkor nemcsak lelki hanem anyagi jóllétüket is gyarapíthatnák egyuttal hiveiknek, önpéldájok szorgalomra 's különféle természetű 's kereseti ágra oktatván és szoktatván őket. — F. jul. 18kán 39 — 40 r. foknyi hőség volt verőfényen Pesten 's még a 's sirocco-fajú szél is szinte éjjelke majd oly égető volt, mint a 's fülö kemenczéből kicsapó melegé. Jul. 6- 's 7ke közti éjjelkor szép szivárvány vala szemlélhető Pozsonyban több perczhosszszig, melyet az elvonuló záporfelhőbe ütköző 's visszaverődő hold sugarai tükrözének. —

Spanyolország.

(Alhucemasi zendülés.) Anglia és Spanyolország közt annyira növekedett a bizalmatlanság, hogy a madridi kormány a baleari szigeteken minden erősítvényt védállapotba helyeztet, mivel igenis valószínűnek tartja, miszerint az angolok azon szigetekre vágó szemekkel pillanatnak. — Alhucemas erősségben az afrikai partvidéken junius óta nyílt zendülésben van az őrség, 's mindennemű kicsapongásokat követ el. Jun. 7ikén este jellővén után fegyvert ragadott az őrség, 's néhány tisztet azonnal fölkonczt, több nemberen pedig legundokabb erőszakot tett; 's még a gyermekek életét is komolyan fenyegeté. 7 napig legocsmányabb gacsinyok válták föl egymást, 's csak a 's sz. egyházat és abba menekülteket kíméllék meg az éjjel nappal részeg katonák. Végre a kormányzó hetet a kolomposak közül elfogatott 's azonnal agyonlövetett. Utóbb azonban megújult a zendülés, 's a katonák a foglyokat mind szabadon bocsátották és tova szállították. Végre annyira megunták e dühös vérengzést a katonák, hogy önként hódolást ígértek, ha gáztetteik feledtetnek, ellenkező esetben azzal fenyegetőzvén, hogy mindent fölkonczolnak, 's az erősséget a mórok hatalmába adják. A kormány hatályos rendszabályokrul gondoskodék e kicsapongás elnyomatására. — A jun. 29ikei cortesülésben törvényjavaslatot terjesztett elő a pénzügyminister, mellynél fogva a világi papság és egyházak jószágai is, mi-kép a kolostorokéval történt, nemzeti tulajdonnak nyilvánítatnak. — Jul. 3ikán a tanács is megürültnek nyilvánítá 47 szóval 23 ellen a kir. gyámhivatalt, miután a külminiszter jelenté, hogy Krisztina királyné nem szándékozik Spanyolországba visszahatni. —

Anglia

(Választási eredmény. Izgatási armányok) London, Jul. 7ikén: „Ma este 441 választás volt már tudva, 's ezek közül 238 tory, 's csak 203 whig.

Westminsterben Rous tory kapitány győzelmét csupán egy francia születésű grófnőnek tulajdoníthatni, ki házról házra ment, 's fenyegetésével, pénzzel és mézes szavakkal törekvők számára párthiveket szerezni, mivel Rous „igen szép férfi!“ Kalmároknál leginkább azzal fenyegetőzött a szép lady, hogy valamennyi társnőival együtt másutt fog ezentul vásárlani, ha kegyence-mellett nem szavaznak. Sok kalmár lélekisméretét akarván megmenteni, inkább nem is szavazott, 's ezen jól kigondolt armány által legalább 4ezer választót veszített a szabadelmű párt. Huddersfieldben 400 kurtanyelű fabuzogányt csináltattak némely választási izgatók, miket könnyen elrejtetni, hogy aztán választásnál saját véleményüket verethessék az ellenkező meggyőződésűek fejébe. Dublinban oly hatalmasul 's annyi ravasz armánnyal izgatnak a toryk, hogy még O'Connell megválasztatása sem egészen bizonyos. Mi fog már most történni? Igen valószínű, hogy a toryk a választások által tulnyomó többséget nyernek, 's ez esetben sokan azt hiszik, hogy a királyné nem fog tory ministerséget kinevezni, hanem a kormányzást az öszses titkos tanácsra bizandja, melyet tetszése szerint nagyobbíthat vagy kisebbíthet; mások ellenben azon véleményt táplálják, miszerint a parlament-megnyitás után a whig ministerség csupán érdektelen adózási tárgyakat hozand szőnyegre, 's azután a királyné „érdekes testi körülményei“ miatt az üléseket jövő tavaszra halasztja, mit Peel nem fog ellenezhetni, mivel szükség esetén az udv. orvos tanúságot teend arról, hogy a királyné jelen állapotjára igen veszélyes következményű lehetne a kormányrendszer megváltoztatása. Jövő tavaszkor talán ismét illy érdekes körülmények közt leend a királyné, 's így a whigek mindaddig kényelmesen fognak kormányozhatni, mig végre mégis eljő azon pillanat, mellyben új választások által a torykat végkép tönkretehetik. Egyébiránt annyi csakugyan bizonyos, hogy a toryk a whigek hatályos ellenzési mellett semmi fontos törvényt nem fognak a parlamentben kiküzdhetni.

Franciaország.

(Garnier-Pagésnak emlék készül.) A radical párt aláírást nyitott emlékülállításra Garnier-Pagésnak. A terv mint legérdemesb képviselőjét magasztalja őt a francia népfőlségnek, ki mind nyilvános, mind magányos erényei által legnagyobb mértékben érdemli meg e kitüntetés. — Laffarge Mariról hírlik, hogy magát börtönében megmérgező. — Jul. 4ikén Parisban földrengést érzettek. — Ujorleans közelében „Charles“ francia kereskedőhajót emberek nélkül találta egy gőzös és kikötőbe vontatá. A fődözetten lelt vérfoltok gyaníttatják, hogy a rakomány martalócok zsákmánya lett, a matrózok pedig életökkel adóztak a hajó ótalmazásáért. Az ujorleansi kormány azonnal rendszabályokat foganatosított a kalózhajó üldöztetésére.

Schweiz

Bern, Jul. 9. A szövetségi gyűlés tegnap tartá 5dik ülését 's az elnök jelenté, mikép a tessini követség Jul. 3ki iratából világos, hogy az ottani kormányt megbuktatták, a követeket feltartóztatták, és az első követ Luvin ezr. megöletett. A lázongók közt sok idegen famüves van. A csend már helyre van állítva, az ausztriai határőrök szomszédi készséggel segítették a rendezavarókat elfogdosni. Most a törvény értelmében rögtöni bíróságot kell állítani a lázongók elítélésére 's katonai szállítványoknak kellene a csendet némely vidékeken ismét erős lábra állítani. — A kolostorok eltörlése dolgában Zürich, Luzern, Freiburg, Solothurn, Baselstadt az apr. 2ki határozatot akarják foganatosítani, Uri, Schwyz, Unterwalden, és Zug megyék pedig minden kolostort föltétlenül viszszaállítatni kívánnak. A basellandi követ, Frey Emil helyesen látja Aargau határatát; Appenzell megye szinte. St. Gallen e dolog bővebb kifejtését kívánja. —

Külföldi elegyír.

Caroline gőzös dolgát választmány elibe akarák utasíttatni, mi felett heves 's Angliát több tekintetben sértő vita keletkezett. Egyik fél M'Leodot mindaddig fogva tartatni akarja, mig a 's pör el nem dől; másik pedig azt igazságtalannak találja, mert M'Leod kormánya parancsát teljesíté. — A braziliai császár maj. 3kán nyitá meg a törvényhozó gyűlést. — Schweizban Jun. 20 — 26 minden nap irtózatos jég zivatar volt, Babilon és Rüstinel (Zürich megyében) egy szép erdőt tett pocsekká, gyümölcsfákat elszaggatott, házak fedelét leszórta, rétet, szántóföldet egészen elvágott. — Tessinben támadás akart lenni, de a kormány csapatai elnyomták. — A hannoverai RR. kijelenték fájalmokat a felett, hogy a göttingai egyetem oly derék hittanítóul fosztatott meg 's a kormányt felszólítják az abbul eredt károk rögtöni orvoslására. — Ali csak azért fogadta el a fermánt, hogy időt nyerjen 's nyugton várhassa, mig a szövetségesek közt szakadás támad, mit az is mutat, hogy a ferma elfogadása után mindent a régi lábón hagyott. Hir szerint pedig Ali azért volt oly kész a fermánt elfogadni, mivel a porta nem akarja többé beldolgait az idegen hatalmakkal megisméretetni, 's magában kívánja baját elintézni. — Hedsasba egyiptusi sereg fog menni, mert az, hogy ott Ebu Naun sheriff függetlené tette magát, árt M. Ali tervének. — Ali 5 millió piaszter adót küldött Konstantinápolyba foglalóul 's évenkint 2 milliót ígér. — A hannoverai király fia az első kamra ülésiben kijelenté, hogy ő és atyja az 1840ki alkotványt teljes erejűnek ismerik, és fen fogják tartani. — A porta és Görögország közt növekszik a bizodalatlanság. — A porta Szyriának a dunai hoszpodárságokéhoz hasonló alkotványt akar adni. — A schweizi köztársaság elnöke Neuhaus Jul. 5kén nyitá meg francia nyelven a szövetségi gyűlést. Szőnyegre kerülendő tárgyak: a hadsereg új elrendezése, az aargau kolostorok ügye, elő kellene kerülnie a szövetségi szerződés megvizsgálásának is, de attól sokan félnek. — A nápolyi angol követ Jun. vége felé öszszegyűjté az ottani angol kereskedőket a kényszerződés által vallott kár megtérítésének fölvetelére. — A kantonok nagy része az apr. 2ki határozat mellett nyilatkozott az aargau kolostorok ügyében, miszerint azon kolostorok, mellyek a zendülés és zendítésben részt nem vettek, visszaállítatnak, 's e dologban az aargau tanács még Juliusban tartozik felelni.